

FÓIA BELETRISTICA.

Ese de dóua-ori la luna, adcea in 1. si 15.
c. v. in formatu de o cóla si jumetate.

Manuscriptele si banii de prenumeratiune
sunt a se indreptá la Redactiunea jurna-
lului: Strad'a postei vechie Nr. 1.

Nr. II.

PEST'A 113 JUNIU.

Anulu III. 1865.

Pretulu de Prenumeratiune: pentru Mo-
narchi'a Austriaca la unu anu intregu 5 f.
la jumetate de anu 2 f. 50 xr. pentru Roma-
ni'a si strainetate la unu anu intregu 7 f. la
jumetate de anu 3 f. 50 xr. Prenumera-
tiune la trei lune nu se primesce.

S a l u t a r e

la „Fói'a Societátií“ pentru literatur'a si cultur'a romana in Bucovina'a.

Salutare tie gingasia virgina!

Visu de fericire, angere cerescu,

Ce-ai picatu d'ín raiu,

Ca sê 'mprascii nóptea, sê latiesci lumina

Ca unu radiu de sóre, radiu domnedieescu

D'ín pomposulu Maiu.

Típulu teu de angeru, vèrgura frumósa!

L'am vediutu iu visu-mi p'ale mamei vâi

Cu poeni de flori;

Predicandu cu fala tempuri glorióse

Respandfai d'ín fatia si d'ín ochii tei

Fàrmecu rapitoriu.

Sbóra pe camp'á dulcei Romanie

Ca o paseruica dela cuibulu seu

Cuibu cu puisiori,

Si revarsa 'n sboru-ti radi de bucurie

Varsa d'ín camar'a sufletului teu

Focu desceptatoriu.

Fie-ti viéti'a lunga, dulce, zimbítóre

Ca si tiér'a 'n care asta-di te-ai ivitu;

Fie fruntea ta

Pururea 'nvescuta cu margaritare

Care desfatéza ochiulu in privitu

Ca o dalba stea.

Fie-a tale haine veselu decorate
 Cu buchete scumpe si cu vii colori
 Că unu tēneru crinu
 Ce-si resfira frăgedu foile 'nrouate
 Salutandu prin balsamu candidēle diori
 P'alu Aurorēi sinu.

Fie-ti ór'a 'n carea te nascusi in lume
 Fericita óra, óra cu norocu;
 Fie-ai tei rivali
 Bravi feciori si hărnicu, demni feciori de nume
 Cu poteri nervóse, si 'n sùfletu cu focu
 Si cu inimi tari.

Fie ai tei tutori cu poteri unite
 Si p'atâti'a 'n nūmeru, câti 'ti dorescu eu
 Spre-a te 'mbratisiã!
 Căci asiã tu numai dile 'naurite
 Vei serbã, copila, dupa dorulu meu
 Si dorinti'a ta.

(Vien'a 9. Prieriu 1865.)

V. Bumbacu.

O intemplare sîmpla.

— Novela —

— Esci pré cutezatoriu, domnule!
 — Esci pré crudela, domnisióra!
 — Decu! pentru ce?
 — Esci purure glumétia!
 — Poftescu sê fiu trista? Frumosu!
 — Nu tocmai trista, dar' seriósa atunci
 candu 'ti vorbescu seriosu.
 — Ei, asiã dara voiú probã sê fiu seriósa.
 Ce ai de a-mi spune?
 — Ceea, ce ti-am spusu.
 — Pentru aceea sê fiu seriósa dara? Eu
 cugetai că e gluma, si sustienu că e o gluma numai.
 — Pentru Domnedieu! Apoi nu voiescu sê
 pricepi?
 — Precum disei, o tienu de gluma.
 — Da, da! Aceea inca va fi gluma, daca
 voiú desperã.
 — De ce sê desperezi?
 — De sînceritatea dtale!
 — Ei, eu dóra nu sum sîncera, si numai
 pentruca sum voiósa! Nu-ti place?
 — Mi-ar placè, daca m'ai face si pre mine
 voiósu.
 — Fii dara voiósu!
 — Mi este peste potîntia, daca nu me vei
 face DTa!
 — Ei, si cum te-asi potè face voiósu?
 — Acordandu cèrerea mea.

— Ei bine, nu sciu ce ai cerutu.
 — Permiti, sê repetiescu?
 — Pofîtmu!
 — Ei, apoi 'ti ceru sê me iubesci.
 — Sê te iubescu! Dóra nu te iubescu?
 — Celu putinu eu nu sum convinsu.
 — Cum sê te convingu dara, câ te iubescu?
 — Prin cuvinte si prin fapte.
 — Ei bine, éta câ 'ti spunu dara: te iubescu!
 Frumós'a Elisa rosì rostindu cuvintele aceste
 d'in urma, si d'in ochii lacrimati a-i sei strabatù
 o lumina gingasia si doiósa. Dens'a deveni seriósa
 pe nesciute.
 — Acum sum convinsu, dulcea mea Elisa!
 da, sum convinsu, câ me iubesci! — dise Sandru
 sarutandu man'a tremuranda, ce Elis'a dupa unu
 picu de sfiéla si-o uitã intr'ale amantului seu.
 Cu buna séma nesce mominte casi aceste
 sunt fôrte solemne si atragatóre, de unde ni
 potemu splicã, cum Elis'a 'si plecã capulu pe
 ùmerulu lui Sandru, si cum buzele loru se aflara
 dupa o scurta cercare, ca sùfletele voióse a aman-
 tiloru fericiti sê se póta intruni.
 — Esci convinsu acum, câ te iubescu? —
 intrebã Elis'a suridiendu gratiosu, desfacandu-se
 d'in bratiele lui Sandru, unde se uitase pe unu
 momentu.

— Cu fericire! — siopti Sandru, int'runu
an dragalasiu.

— Acum e rondulu pe tîne, sê me incredin-
nezi despre durat'a amôrei tale.

— Juru pe Domnedieu, câ te voiu iubi in
totu déun'a!

Apoi ambii se asiediara mana in mana aden-
citi in visâri misteriose si dulci, visandu intregu
venitoriulu plinu cu fericire.

Pe pamentu poesî'a e impreunata cu pros'a.
Adeverulu acest'a reusi invingatoriu si pentru
amantii visatori, cari esperiara, câ suntu pe pa-
mentu, deôrece dômn'a Maria, mam'a Elisei, ste-
teà innaintea loru cu tôte apertinentiele ome-
nesci.

Tenerii sacrara câta unu suspinu tierei ilu-
siuniloru, dupa ce audira vócea dômnai Maria,
sunandu, nu ca o síopta tainica, cu de cari zefirulu
sburdâlnicu ingana florile amoróse, dar' intru
tóta estinderea prosaica d'in impregiurârile or-
dînare:

— Ce fâceti, baetiloru ?

— Apoi dômnai, me rogu, domnisiór'a Elis'a
a disu, câ scie devinà venitoriulu d'in palma, eu
o rogai sê-mi spuna tainele d'in palm'a mea, si
acele me preocupara intru atât'a, încâtu nu
observai apropiarea Dtale.

— Si ce-ti spuse palm'a ?

— Ah, multe, fôrte multe, si tôte aceste
incantátore chiaru si numai in idea.

— Esci multiumitu ?

— Intru atât'a, încâtu in semnu de multiumire
oferii domnisiórei Elis'a, sê impartimu tôte bune-
tâtile ce mi-le profeti.

— Si tu Elisa, ai primitu ?

— Da, dulce mama, pentruca Sandru m'a
rogatu intr'unu modu, ce-mi facù peste potintia
de a resîste.

— Ei bine, ce va sê dica ast'a? — intrebâ
dômn'a Mari'a cu seriosetate.

— Atât'a numai, câ iubimu! — response
Sandru cam confusu.

Elis'a taceà, inse ochii densei se rogau cu o
elocuintia, carei'a mama-sa nu potù resîste.

— Ei bine, numai sê fiti credînciosi! — dise
in fine dômn'a Mari'a suridiendu cu bunavointia
si dogenindu cu dègetulu pre ambii amorosi, cari
i inundau manele cu sarutâri.

Fericirea loru erà dara completa.

Nimene nu li oprì sê iubésca.

Poteau visà liberu despru venitoriulu feri-
citu, candu vor trai ca barbatu si muiere.

Ah, ce fericire!

* * *

Pana aci numai dupa nume cunóscemu per-
sónele de cari ne ocupâmu.

Atât'a inca scimu, câ eroii amorosi dechia-
rara si innaintea dômnai Mari'a, câ densii se
iubescu, si cumca dômn'a Mari'a primi cu buna-
vointia dechiararea loru.

Inse, de ôrece eu sum magulitu de speranti'a
cumca Dvóstre pastrati nitielu interesu pentru
sôrt'a eroilor acestei istorioare, cùgetu câ mi se
va permite a-i presentà mai dupa cercustâri, cu
atâtu mai vertosu, cu câtu dupa regulele etiche-
tei dominante, numai cunoscandu-i starea cu de
amenuntulu, ne potemu lasà cu cine-va intr'o
conversare mai intîma.

Asià dara in câtu 'mi permite spatiulu, voiu
incercà a schitià in câte-va orduri starea si câte-va
mominte mai insemnate d'in viétu'a dômnai Mari'a,
a fiicei sale Elis'a si d'in cea a lui Sandru. —

Dômn'a Mari'a avù nenorocirea de a remanè
veduva. Dicu nenorocire, pentruca dômn'a Mari'a,
desi bîrbatulu seu mori cu doi ani innaintea
intemplârii amoróse de mai susu, vorbià fôrte
adese totu déun'a cu ochii lacrimati despre bar-
batulu neuitatu; de unde potemu conchide, cumca
dens'a a iubitulu si a fostu iubita cu ardóre si cu cre-
dîntia. Pe langa aceea dens'a trebui sê véda mórtea
tuturoru copiiloru sei, afara de Elis'a; de unde
éra-si potemu conchide, cumca domni'a ei iubià cu
tóta afectiunea unei inime parintesci pre unic'a fiica
a sa. Altu-cum dômn'a Mari'a aveà reputatiunea
unei binefacátore, dens'a erà amicabila si intr'o etate
cu ce-va mai putinu de 40. de ani, dar' pelanga
tóta etatea innaintata, dens'a erà inca si frumósa.

Elis'a iubià pre mama sa cu tóta alipirea unei
fiice bune. Dens'a erà fericita potendu avè o mama,
carea o sfatuià cu blandétia si cu bunetatea unei
inime culte. Intre dens'a si mama sa erà unu feliu
de amicétia, ce dedeà Elisei ansa de a fi purure sîn-
cera fatia cu mama sa, chiaru si in tréb'a inimei, de
aci ni potemu splicà caus'a, d'in carea dens'a nu tai-
nui câ iubescu pre Sandru. In câtu despre etatea Eli-
sei dens'a abià a siese spre diecea óra vediù campulu
impestritiatu cu darulu dinei Flóre, carea cercetéza
in totu anulu câte odata pamentulu scapatu d'in
man'a gerului. Dens'a erà frumósa, perulu aurulu alu
densei bateà nesce ùmeri proportiunati si albi ca
néu'a, venetiél'a ochiloru ei rivalisà cu cea a ceriu-
lui azuru, pe buzele ei de coralu se resfatià unu

surisu voluptuosu si incantatoriu, era pe fati'a densei se inganau crinii si rosele. Pe langa atate ensusiri frumoase, dens'a mai avea inca unu farmecu, dupa care atati'a se sbuciuma in lumea acest'a, si farmeculu acest'a nu era numai o mosia demna de consideratiune d'in satulu Clopotielu.

Dar' me rogu, se nu judecati reu. Insirandu aci farmeculu mosiei, nu voiamu se dicu nici decatu, cumca Sandru inca era unulu d'intre acei'a cari nu cauta numai la zestre. Domne feresce! Sandru nu avea lipsa de mosia, pentruca densulu era unu fecioru d'in parinti avuti, si daca i se punea de conditiune pentru dobendirea manei domnisiorei Elis'a abdicerea de mosia, densulu o facea acest'a fara a se cugeta. Densulu iubiã pre Elis'a pentru ea ens'a-si, fara privintie partiali. — Altu-cum Sandru era unu june de treba, frumosu si de nesce ensusiri, ce purure sunt in stare a sterna simpatia pentru proprietariulu loru. Doveda via despre acest'a: amorulu Elisei.

Parintii lui Sandru inca tieneau locuinti'a in Clopotielu. — Acest'a numai pentru aceea o insemnai, ca se spunu pe scurtu, cumca Sandru potea se cerceteze pre Elis'a in fie care di, ce densulu si facea adese si de doua ori in di. Lucru constatatu, cumca cei ce iubescu, dorescu se fie purure in apropiarea obiectulu adoratiunei loru!

* * *

— Ei bine, dar' ce voiesci Dta cu aceste? — me veti intrebã Dvostre. Acest'a nici decatu nu e obiectu pentru o novela. Doi amorosi, cari au permisiunea de a se iubi si dela parinti, prin urmare caror'a nimicu nu li sta in calea fericirei, ce au de a face alt'a decatu a se cununa?

Dieu, luandu-ne dupa inceputulu novelei, sermanulu autoru aru fi silitu se rosiessa de confusiune; inse Domne sante! cate lucruri ni le intipuimu gat'a, terminate dupa cum ni se pareã ca le vom vedè, candu o intemplanare, seu ce-e mai putinu, o impregiurare face o stramutare in catu dieu nu se intempla ce prevedeamu cu tota securantia.

Se dice, ca adese atunci e mai aproape ajuto-riulu, candu periclulu e mai mare. Dical'a acest'a celu putinu in casulu de fatia, este adeverata. Pentruca, desi spusei, cumca eroii nostri aveau si invoirea parintiloru, si prin urmare la parere nu potea se mai fie ce-va obstaculu pentru cununia, totu-si retacandu cu ocaziunea descrierei eroiloru mei o impregiurare destulu de ponderosa: sum in placut'a pusetiune de a me scapa d'in confusiune.

Impregiurarea acest'a era o conditiune, ce

trebuiã se ajunga implinita inca innainte de casatoria, si conditiunea acest'a era: ca Sandru a se termina mai antaiu cursulu studieloru sa. Si pana atuncia mai era inca unu anu.

Unu anu intr'unele impregiurari e catu o vecinicia.

Lui Sandru si Elisei inca i se imparu anulu acest'a catu o eternitate. Indepartati unulu de altulu, unu anu intregu se nu se veda. Unu anu intregu a-lu petrece totu dorindu ca trist'a turturica!

Ast'a e multu pentru doi amanti, ce sentiau necesitatea de a se vedè in fiecare di.

Ce pote se se intemple intr'unu restempu ca acest'a?

Cam astu-feliu de cugete aduceau nelinise junilor amorosi.

Incatu pentru densii, ei preferiau se nu se mai despartiesca.

Inse voi'a parintiloru perseveranti trebui se implinesca, si junilor nu li remase decatu a se supune cu resemnatiune, si a astepta decurgerea anului lungu.

Ce ar fi d'in omu fara sperantia?

Negresitu, ar fi forte nenorocitu.

Speranti'a inse, asta fica ceressa, ne mangaia, ni pune innaintea ochilor sufletesci venitoriulu fericitu in care vom da de o recompensa bogata pentru suferintiele prezentulu. Si lacrimelorsate ni aducu usurare.

Ni potemu intipu duiosi'a, ce dominã la ocaziunea despartirei juniloru. Acele lacrime ferbinti, acele sarutari infocate, ce le sentiesci adese in eternu!

Sandru se duse concomitatu de urarile de fericire a iubitiloru sei.

Inse pe langa tota dorerea causata prin despartirea de caminulu dulce alu amorului, este o mangaiare ce te usiura, si acest'a e a conversa prin literelorsorte.

Oh, si junii 'si promisera se corespunda desu, forte desu!

* * *

O luna decursese dela despartirea juniloru amorosi.

O luna plina de suspinuri pentru ambele parti. Rosele depe fati'a Elisei desparura de lung'a intristare, de corentulu desu alu lacrimeloru.

Ce ar fi ajunsa Elis'a, daca starea acest'a dura unu anu intregu.

Negresitu ar fi moritu.

In vanu cetia epistol'a lui Sandru si de diece

ori pe di, pentruca aceea in locu de mangaiare,
si dorerea i-o mai immaria.

„Da, a vedè in tóta diu'a locurile acele, unde
se vedeau cu atât'a voia, cu atât'a fericire.

Si totu-si den'sa nu voil sè se despartiesca
de ele. In vanu o invità mama sa.

Èrà de desperatu!

Dar' intielépt'a provedîntia nu voil sè lase
pre mam'a Elisei sè ajunga si mórtea ùnicei sale
fiice; pentru aceea se indurâ sè tramita Elisei
unu mangaitoriu.

Acestu tramisu alu provedîntiei èrà notariulu
nu de multu instituitu. —

Aceea e o dàtîna frumósa, câ venindu cutare
dîregatoriu nou, acest'a cercetèza casele mai de
frunte.

Cas'a dómnei Maria inca èrà d'intre cele de
frunte.

Elis'a recetîa nu sciu a câtelea suta de ori epis-
tol'a dela Sandru, candu notariulu intrâ. Elis'a
ascunse epistol'a in sînu.

Notariulu acest'a èrà unu june naltu, bru-
netu, cu o fatia seriósa inse trasure nobile, ochi
negri si frunte frumósa. Numele densului: Grigo-
rescu.

Dómn'a Mari'a primì cu unu surisu gratiosu
pre óspele venitu.

Elis'a cugetâ: Sandru totu-si e mai frumosu.

Dómn'a Mari'a fu fórte indestulata cu mani-
er'a lui Grigorescu si 'lu invitâ, sè le cerceteze
mai adese ori.

— Dar' dómn'a sotia, pentru ce nu ne onorâ
cu cercetarea sa? — intrebâ dómn'a Maria.

— Pe langa tóta fericirea, ce o ar fi avutu
facandu cunoscintia cu o familia atâtu de nobila,
dens'a nu potù veni.

— Oh Dómne, si pentru ce? dóra e mor-
bósa?

— Multiumita ceriului, ba! — respunse
Grigorescu suridiendu.

— Dóra nici nu ai sotia, domnule?

— Nu, dieu nu, dómn'a mea.

— Ah, pardonati-mi dara!

— Pentru ce, dómn'a mea, pentruca ai pre-
supusu, câ sum fericitu?

Respunsulu acest'a satîsfacù fórte curiose-
tatea dómnei Maria, nu pentruca dóra Grigorescu
nu èrà casatoritu, ci pentruca acel'a fu unu
complimentu galantu.

Elis'a a vorbitu fórte putinu cu Grigorescu,
candu acest'a cercetâ a dóu'a óra cas'a loru.

Dens'a èrà preocupata de dorerea sa.

Inse d'in scurt'a conversare inca 'si formâ o
ideia favoritóre despre capacitatea lui Grigorescu.

Mai tardiu Elis'a observâ, cumca Grigorescu
intru adeveru scie curteni.

Si si mai tardiu, candu notariulu incepù a
fi mai familiaru si mai sineeru, Elis'a observâ câ
densulu trebui sè patîmesca multu, si incepù a
compatîmi.

Cu tóte aceste Grigorescu èrà purure voiosu,
conversâ cu vivacitate, si numai candu si candu
i se intunecâ fati'a pe unu momentu; inse si
atunci peste voi'a sa.

Elis'a tóte le observâ.

Mai in urma dens'a se sentiâ neliniscita daca
notariulu nu veniâ. Conversarea lui èrà atâtu de
binefacatóre!

De aci incolo Elis'a nu cetiâ epistolele lui
Sandru tocmâi de diece ori pe di, a une ori le
citîa numai odata.

Èra-si periculu, dar' deosebitu de celu de
pana acum'a, pentruca acum numai credintî'a
câtra Sandru èrà in periclu.

Elis'a observâ periclulu acest'a mai alesu
candu primì o epistola dela Sandru scrisa totu
sub impresiunea amorului celui mai inflacaratu.

Èca epistol'a cum sunâ:

„Scumpulu meu angeru! Acum scriindu-ti
epistol'a acést'a, me uitu de tóte chinurile, ce
indepartarea de tîne mi-le impune. Viéti'a mea e
unu raiu si unu iadu. Candu cùgetu, cumca esci
a mea, candu 'mi intîpuescu, cumca buzele tale
sioptescu numele meu, si cumca inim'a-ti fecio-
résca bate pentru mine: me sentiu fericè. Inse in
vanu, câci fiindu departe de tîne, me perdu in
doreri. Si totu-si, dulcea mea Elisa, pentru tîne,
pentru fericirea ta asi sacrâ tóte, si pentru ca sè
te potu vedè numai, asi suferì tóte. Oh Elisa,
multu me sùpera, candu 'mi vine aminte négr'a
cugetare, câ te potu perde! Ce ar fi atunci d'in
mine? Omulu celu mai nefericitu; câci fâra tîne
nu este mantuintia pentru mine. Par' câ vedu, de
câte ori ochii tei anóta in làcrime pentru mine,
dar' fii inse liniscita dulcea mea, si fii convinsa
despre sîncer'a iubire a amantului teu. San-
dru m. p.“

Elis'a plangeà cu amaru cetîndu epistol'a
acést'a.

Intru adeveru e unu lucru tristu, candu te
sentiesci incapabilu de a conservâ fericirea deto-
rita altui'a.

Acestu cùgetu stórse acele làcrime amare
d'in ochii Elisei.

Dens'a ajunse intr'o lupta interna torturătoare, de carea inim'a sa erà sê se rumpa.

A fi detoriu cui-va cu fericirea, e unu lucru mare, da, unu obligamentu de care nu te poti spelà usioru.

Si Elis'a senti câ detoresce lui Sandru fericirea. Dens'a trebuià se fie credîncioasa acestui'a.

Elis'a determinâ sê remana credîncioasa.

— Oh, Grigorescu de n'ar mai veni! — suspinâ dens'a.

— Voiu sê fiu tare! — continuâ dens'a. Dómnne sante, ajuta-mi!

Si intru adeveru Grigorescu nu veni, casi candu provedînti'a i-ar fi spus, sê nu vina.

Elis'a avù tempu destulu ca sê medite asupra pericleloru, la cari inimele femeesci espuse. (Altu-cum cele barbatesci inca nu sunt mai asecurate!)

Resultatulu meditatiuniloru nascù sentînti'a acêst'a: „Credînti'a detorita voiu pastrà-o neva-temata.“

Celu ce 'si face detorinti'a se sentiesce indestulatu.

Elis'a inca avù parte de indestularea acêst'a dulce.

Sermanulu de Sandru!

(*Finea va urmà.*)

Mai este o sperare.

Doririle-su desierte si tôte ne insiela
C'a visuriloru umbre asià ne amagescu,
Si muntii cei de auru visati fâra sfîela
Desparu ca visulu iute si nu se mai ivescu,

Lasandu numai o rana in veci nevindecata
Ce reulu ni-lu maresce pe patulu dorerosu;
Atare-i fericirea ce lumea ni-o arata
Si éra-si o obduce c'unu velu misteriosu.

Marirea stralucita, domniele inalte,
Ce omulu le castiga prin varie uneltîri
Séu lumea i-le 'ntinde prin sorte destinate:
Sunt tôte numai visuri si false naluciri.

Viatî'a lui innóta in mare de dorere
Si chinurile-su vâluri ce-o-aventa ne'ncetatu,
Paharu'-amaratiunei implutu plinuti de fiere
Ce sortea ni-lu inchina lu stórcemu necurmatu;
Ori daca fericirea promite alinare,
Acêst'a o preface in fiere si amaru,
Fugindu apoi ne lasa lipsiti de consolare,
Si nici unu omu pre lume n'a scursu a ei paharu.

Sub sârcin'a vietiei candu omulu se trudesce
Lipsitu de o anima ce-lu pôte ajutà —
Acea indoita pre úmeri cumpanesce
Si-abià o duce sènguru — câ-i grea-a-o suportà.

Acêsta este sortea la celu ce patîmesce
Si nu sci alta 'n lume fâr' num'a suferi,
Mai este o sperare, ce dulce i sioptesce:
O anima sincera te pote ferici.

Joane Papiu.

Nóptea d'in Brczewmcisl.

(Novela.)

(*Finea.*)

Uimitu me furisiai d'in chili'a mortului, in ambitulu intunecosu, sengurâtecu. Numai acum'a me patrunse infiorarea vietiei de unu mortu, încâtu abià potui cuprinde cu mintea, de unde 'mi luai curagiulu, a privi atât'a tempu in fati'a mortului. Totu deodata me inspaimentai de propri'a-mi confusiune, in carea me aflamu. De o suta de mile indepartatu de orasiulu paternu iubitu, de cas'a parintésca, me aflamu intr'unu orasiu, despre numele carui'a nu audii in viétî'a mea, pana ce debui sê-i fiu comisariu de justitia, ca sê-lu despolonizezu. Únicu-mi cunoscutu si frate de cruce o sterse la sanitós'a intru intregu intielesulu cuventului, chiaru d'in corpulu seu propriu, si pre mine me parasî fâra sfatu si mangaiare. Intrebarea erà, câ: unde sê-mi plecu capulu? mortulu unde 'mi ordînà locuinti'a?

Între aceste titinele ruginoase a portii tivlira asià de strabatoriu, încâtu sînetulu mai cã-mi rupse toti nervii. Unu flacãu ventosu si iute in livrèe de servitoriu se sui pe scara, se inholbã ciudatu si in fine se adresã cu vorb'a cãtra mine. Mie 'mi tremurau genunchii. Eu 'lu lasai pre flacãu sê vorbêasca cum i place; inse spaim'a 'mi luã graiulu pentru unele mominte. Afara de aceea nici mai nainte nu poseseam limb'a in care flacãulu vorbiã, pentruca aceea erã limba polona.

Candu densulu apoi me vediu standu fãra semnu de a respunde, si continuã dupa aceea in limb'a germana in carea vorbiã casi unulu d'in Berlinu, venii la putere, 'mi spusei numele, starea, chiamarea si tôte patieniele ce le avu de candu intrai in orasiulu blastematu, numele carui'a si atunci me totu innadusiã. Densulu indata deveni amicãbilu, luã palari'a depe capu, si cu multa ceremonia 'mi enarã, ceea ce urmèza pe scurtu aci :

Pre densulu, adeca pre enarantele, 'lu chiama *Lebrecht*; densulu fu pana ieri dragomanulu si servitoriuulu celu mai credinciosu a fericitulu domnu suprapreceptoru, pentruca ceriulu placu sê chame pre bravulu domnu suprapreceptoru d'in lumea asta trecãtore intr'alt'a mai buna. Firesce chiamarea veni cu totulu in contra aplecãrii fericitulu in Domnulu, care ar fi ramasu mai bucuros in postulu preceptoralu alu seu. Inse de órece densulu ieri se dede la jocu cu câti-va nobili poloni, si de órece intre pocale se desceptã in densulu superb'iã prusésca éra in poloni patriotismulu sarmãticu, se escã mai antãiu o dîsputa via, dupa aceea schimbu de palmiture, la ce unulu d'între sarmati i dede in inima domnului fericitu trei séu patru impunseture de cutitu, cu tôte cã un'a impunsetura erã destula pentru a causã mórte. Invingatorii, ca sê scape d'in neplacerile cu justiti'a d'in Nòu'a Prusã resariteana, totu in noptea aceea se indepartara nu se scie unde! Fericitulu cu putinu innainte de trecerea sa la cele eterne arendã cateva chilie pentru comisariulu de justitia celu asteptatu, adeca pentru mine, cumparã totu feliulu de unelte de casa, ma ce e mai multu tocmi pre o bucatarésa germana patita, carea pôte sê intre in servitiu in ori-care momentu, asiã cãtu sum bine prevediutu. Pe langa aceste enarantele *Lebrecht* observã, cumca polonii sunt inimici neimpacati a prusilor, si cumca eu trèbue sê me dedau cu nesce nimicuri, cum fusera acele, ce mut'a elocintia a damei de sub pórtã mi le exprimã. In adevèru densulu dechiarã pre Petru de unu ficalosu necioplitu, care fãra indoiéla numai mórtea domnului suprapreceptoru voii sê-mi anuntie, spre ce inse nu avu provisiune destula de cuvinte. D'aci se potu escã o neintielègere reciproca. Inse pentru aceea densulu, vorbitoriulu, voiesce sê-mi recomande cu atãtu mai tare a fi cercuspectu, pentruca polonii sunt intr'o furia adevèratu tacuta. Elu ensu-si, *Lebrecht*, e fòrte determinatu a se indepartã d'in orasiulu acest'a indata dupa immormentarea domnului seu nefericitu.

Dupa raportulu acest'a, densulu me conduse pe scar'a lata de pétra in josu, ca sê-mi arate nòu'a locuintia. Print'r'unu siru de chilie mari, innalte, desierte me aduse intr' o sala spatiósa; in carea erã unu patu asternutu adumbritu de nesce perdele de damasca gãlbene, vechie; o mésa cu peciore inaurite de jumetate; o jumetate de duzina scaune pravóse. O oglinda órba, fòrte mare erã pe parete, covòrele dese a carui'a, pe cari straluceau istoriele cele mai frumóse d'in testamentulu vechiu, de jume-

tate mucedite, in unele locuri numai sdrentiósse falaiu. Regele Salomonu pe tronu ca sê júdece, 'si perduse capulu, si betranulu doritoriu d'in scald'a Susanei manele pecatósse i erau taiate.

Mie nici decãtu nu-mi placu de desièrtulu acest'a. Eu mi-asi fi alesu mai bucuros o ospetaria pentru locuintia si — de o faceam baremu! Inse tacui parte d'in sfiéla, parte pentru ca sê dovedescu, cumca nu me temu in apropiarea unui mortu. Pentruca nu me indoiã cumca *Lebrecht* si pare-mi-se bucatarés'a patita me vor insoti la nópte. *Lebrecht* aprinse cu intiéla dóua lumine ce erau gat'a pe mès'a cu peciore inaurite; incepu dejã a se innoptã. Apoi densulu se recomandã sê-mi aduca bucate reci de cina, vinu, si alte trebuinciósse, sê-mi aduca cofferulu dela postaria si ca sê insciintieze pre bucatarés'a fòrte esperta despre sosirea mea si despre detoriele sale. Cofferulu veni, cin'a asisdere. *Lebrecht* inse indata ce primi dela mine banii scosi; poftesce nópte buna si se duse.

Numai dupa ce disparu, 'lu intielesei, asiã de iute se indepartã dupa solvire. Me scolaiu inspaimentatu, ca sê-i urmezu si sê-lu rogu, sê nu me parasésca. Inse rusinea éra-si me retienù. Sê facu pre acestu miserãbilu martur'iã fricele mele? Nu me indoiãmu, cumca densulu va priveghiã in cutare chilia langa domnulu seu ucisu. Inse audiui titinele portii pereindu. Ast'a 'mi strabatù carnea si ósele. Me repedi spre ferésta, si pre flacãulu 'lu vediui fugindu pe strada, casi candu mórtea l'ar fi prigoinindu. Densulu numai decãtu disparu in iutunèrecu; eu remasei sènguru cu mortulu in starost'iã cea vechia.

Sentinel'a.

Eu nu credu in strige; inse nóptea me temu de ele. Forte naturalu. Cine ar si voii sê créda in tôte cele potinciósse? Inse omulu speréza si se teme usioru de ceea, ce e cu potintia.

Tacerea muta, covòrele vechie sdrentiósse, neindatnarea si instrainarea, mortulu de de asupra capului meu — urgi'a nationala a polonilor — tôte contribuira pentru a me dîspune neplacutu. Nu-mi veniã se mancu, cu tôte cã eram flamandu; nu-mi veniã sê dormu, pelanga tóta obosél'a mea. Me dusei la ferésta, sê cercu, in casu de lipsa aflã-voiu in modulu acest'a drumulu; pentrucã me temeãmu, cã me voiu perde prin cas'a ast'a mare si in labirintulu ambiteloru si a chilieloru, innainte de a da de pórt'a casei. Inse verge tari de feru 'mi opriau iesirea.

Intr' unu momentu totulu inviã in starostia; audiui usiele deschidiendu-se si inchidiendu-se, pasii resunandu in aprópe si in indepartare, graiurile sunandu innadusite. Nu cuprindeãmu, de unde se escã miscare si vict'iã acest'a d'intr'odata? Inse chiaru necuprinsulu 'lu intielegi mai iute. O vóce interna me admoniã si 'mi diceã: „Acest'a prive-sce la tine! Nebunulu de Petru a tradatu intentiunile poloniloru de a ucide — scapa-te!“ Fiori reci se reversara prin nervele mele. Eu vedeãmu pre setosii de sange, cum se sfatuescu despre modulu perdiãrii mele. I audiam venindu d'in ce in ce mai aprópe. I audiam dejã in antecamer'a ce duceã in chili'a mea. Vocea loru sioptiã mai incetinelu. Sariu in susu si inchiseiu usi'a cu zavorulu si chiaru in momentulu acel'a cercau de d'in afara sê deschida usi'a acest'a. Eu nu cutediamu sê respiru ca nu

cumva sê me vendu prin toiulu resuffării mele. D'in limbăgiulu sioptitorilor observai, cumca densii erau poloni. Spre nenorocire indata dupa primirea oficiului de comisaratu justitialu invetiăsemu atâte cuvinte polone, încātu cam întielesei; cumca vorbescu despre sange, mörte si prusi. Genunchii-mi tremurau; sudöre rece curgeă depe fruntea mea. Mai odata se facu încercare pentru deschiderea usicii salei mele; inse se pareă a li fi frica sê faca toi. Audiam, că ómenii éra-si se indepartéza, séu mai bine se furisiéza.

Fie că polonii 'mi pandăiau viéti'a séu banii, séu că densii voiau sê-si ajunga scopulu fâra larma, séu a-si innoî încercarea intr' altu típu: eu me determinai a stinge lumin'a indata, ca densii sê nu-o póta vedè d'in strada si sê me descòpere. Cine me poteă asecură, cumca unulu d'între strengarii acesti'a nu me va puscă prin ferésta, daca me va observà?

Nóptea nu e amic'a ómeniloru; pentru aceea omulu e unu dusmanu nascutu alu întunèrecului, si chiaru copiii, cari nu mai audira despre spirte necurate si despre strige, la întunèrecu se sfiescu de ce-va ce nu cunosc. Abiă siediui la întunèrecu, asteptandu mai departe intemplările d'in nóptea acést'a si innaintea fantasiei mele inspaimentate se prezentau potîntiele cele mai spurcate. Unu dusmanu séu unu periclu, ce omulu 'lu póte vedè, nu e nici de jumetate asiă infioratoriu, cum sunt acele, caroru omulu e silitu sê se deie orbisii fâra de a le cunósce. In vanu cercamu sê me destragu; in vanu determinai sê me aruncu in patu si sê cercu somnulu. Nicairi nu me poteamu tienè. Patulu aveă mirosulu neplacutu alu unui cadavru putreditu; si daca siedeamu in chilia, o troscaitura asémene unei'a dela o fiantia vietuitóre d'in apropiarea mea me spariă d'in candu in candu. Mai alesu figur'a supraperceptorului ucisu 'mi jocă innainte. Trasurile reci, tiepene d'in fati'a lui erau atātu de elocvente, încātu in fine mi-asi fi datu tóta averea miscatóre, daca asi fi potutu fi su ceriulu liberu, séu între ómeni buni, prietenosi.

Or'a stafiloru sună. Fiecare batatura a orologiulu d'in turnu me sguduiă pana in adenculu sűfletului. Cu tôte că me infruntamu ca pre unu nebunu superstitiosu, ca pre unu ièpure fricosu; infruntarea mea nu me corese. In fine, fie d'in desperare séu d'in eroismu, ne mai potendu suportă starea-mi chinuitóre, me scolaiu, orbeciui prin întunèrecu de a lungulu salei pana la usia, o descuiiai, si determinai sê iesu la locu liberu, si viéti'a de mi-ar costă.

Inse cum usi'a se deschise — Domne, ce mai spectaculu! Infioratu o impleteciui inderetru, pentruca o astu-feliu de sentinela n'asi fi asteptatu aci.

Fric'a de mörte.

La lumin'a slaba a unei lampe vechie, ce eră pusa la o parte pe o mesutia, vediui in mediu-loculu antecamerei pre supraperceptorulu asasinatu in cosciugu, pecum mai nainte 'lu vediusemu susu; si acum chiaru cu petele de sange negre pe camesia, cari pentrn prima óra fusèsera acoperite cu unu velu. Incercaiu sê stau la minte, sê me convingu, cumca scen'a acést'a este nalucirea fantasiei mele; pasi mai apròpe. Inse candu pecioru-mi atînsè cosciugulu depe pamentu, in câtu acel'a sună surdu, si se parù, că cadavrulu se misca, că probéza a-si deschide ochii, mai

că tóta cunoscinti'a 'mi desparù. Infioratu me refugiiu in sal'a mea, si me aruncai cu spatele pe patu.

Intre aceste unu sgomotu lamuritu se escă la cosciugu. Mai că trebuia sê credu, că supraperceptorulu s'a scolatatu d'in morti; pentruca asemenă sgomotului unui'a ce se scóla cu ostenéla. Audiui unu gèmetu innadusitu. Apoi numai decātu vediui tali'a asasinatului standu in usi'a salei mele, tienendu-se de proptéle, impletecindu-se cu întetulu prin sala, si desparendu in întunèrecu. Pana ce necredinti'a mea mai încercă odata a negà tôte câte am auditu si am vediutu, strigoiiulu, séu mortulu, séu inviatalu o deminti destulu de spaimentatoriu. Pentruca acest'a lungu si greu ca plumbulu ce eră, se asiediă pe patulu meu, si inca pe corpulu meu, cu spatele-i reci pe fati'a mea, încātu abiă-mi remase aeru de respiratu.

Nici acum nu potu cuprinde, cum scapaiu cu viéti'a. Pentruca spaim'a mea se poteă numi intru adevèru omoritóre. Trèbue inca sê fi cadiutu intr'o lesinare indelungata. Căci candu éra-si audiui sub sàrcin'a-mi infioratóre orologiulu sunandu, si cugetamu, că e o óra, căpetulu doritu a orei stafiloru, momentulu scaparei mele, — erau dóua óre.

Intîpuésca-si oricine starea mea de urgia. In giurulu meu putóre de putrediene, si cadavrulu pe mine resuffandu, incalditu, sforaindu, casi candu ar mori de a dóua óra; — ensu-mi de jumetate intiepenitu parte de spaima si de slabire, parte de sàrcin'a-mi grea de unu centenariu. Tóta ficalosi'a d'in iadulu lui Dante e o nemic'a pe langa o stare casi acést'a. Nu aveam potere, sê me scotu de sub cadavrulu, ce voiă sê mai móra odata pe mine; si daca aveam poterea, póte că nu aveam curagiu, sê o facu. Pentruca eu observaiu lamuritu, cumca nenorocitulu, care dupa prim'a sangerare a raneloru sale a buna séma cadiu numai intr'o lesinare grea, apoi 'lu crediura mortu si dupa dătîn'a poloniloru aruncatu intr' unu cosciugu, — numai acum se lupta cu mörtea adeverata. Pareă, că nu se póte intrarmă, nu póte traì, nici mori. Si tôte aceste fui silitu a lasà sê se intemple pe mine; eu am fostu silitu se fiu perin'a de mörte a receptorului!

A une ori eramu dispusu fórte, sê tienu de unu visu dracescu tôte cele ce mi se intemplara decandu sosiiu in Brezwezmcisl, decum-va nu sciam asiă de lamuritu despre periclwulu meu in marea sa felurime. Si totu-si eram sê me înduplecu a crede, cumca intrég'a nópte de spaima cu aparintiele ei cu totu e visu si numai unu visu, daca o intemplané noua, cu multu mai semtibila, decātu oricare d'in cele trecute, nu m'ar fi convinsu despre adeverulu întregei mele preveghiári.

Lumin'a dilei.

Eră diua dejă — binecă eu nu poteam vedè, pentruca amiculu moribundu 'mi inchise ochii cu úmerii sei — inse totu-si potui rescì d'in sgòmotulu amblatoriloru si carutiiloru de prin strada — candu audiui prin chilia pasi si tonuri omenesci. Nu întielegeamu ce vorbiau; pentruca vorbiau polonesce. Inse observai bine, cumca se ocupau de cosciugu. „Fâra indoiéla,“ cugetaiu eu, „densii voru cercă mortulu si pre mine me voru eliberă.“ Asiă se si intemplă, inse intr'unu modu, ce nu-lu poteam presupune.

Unulu d'între cercatori lovi pre mortulu s'eu pre moribundulu cu o vérga spánica incovoiósa asiá de fára indurare, încátu acest'a indata sari si statu dreptu in pecióre innaintea patului. D'in prisosinti'a vergei spánice váte loviture ajúnsera si smereniei mele, încátu nu mă potúi retiené sê nu strigu si sê nu stau dreptu la spatele mortului. Metod'a acést'a polóna vechia seu prúscă nouă, de a scapá ómenii de mórte, fu probata — in contra acelei'a nu poteai dice nimicu, pentruca esperinti'a vorbí lamuritu pelanga ea; inse si asiá de aspra, încátu mai cá preferiai mórtea vietiei. —

Inse candu potui cautá la lumin'a dilei bine impregiuru, observaiu, cumca chili'a erá plina de ómeni, mai cu séma poloni. Loviturele le impartise unu comisariu de politia, ce aveá sê ingrigóscă de immormmentarea strainului. Perceptorulu zaceá in cosciugu inca totu mortu, si inca in antecamera, unde polonii beti 'lu asiediara, fiindu-li demandatu, a aduce cosciugulu in chiliuti'a fosta porta-

resca. Ei inse alésera antecámer'a mea in loculu chiliei portaresci, si lasara pre unulu d'între cameradii beti ai loru ca veghiatoriu la mortu, care cu buna sém'a adormi, si prin sgómotulu meu d'in nópte desceptatu dupa instine-tulu seu veni la patulu meu 'si asiá si dormi acolo beti'a de rachiú.

Intemplarea necurata me patruase atátu de uritu, in cátu cadiuiu in friguri inflamátore, in cari visaiu despre intemplarea d'intr'o única nópte in siepte septemane. Nici acum — multiumita insurectiunei polóne! Nu sum mai multu comisariu de justitia in Brezwzmeisl — nu potu cugetá la aventur'a d'in nóu'a Prúscă resariteana fára de a me înfiórá. Inse totu-si o enarezu bucurosu; parte pentruca pre unii póte sê-i desfateze, parte cá pre altii póte sê-i invetie. Nu e bine, sê ne tememu de aceea, in ce nu crédemu.

D'in Ear. Zschokke

trad. de I. P. N.

Petrecerea Maestatii Sale a Imperatului in Buda-Pest'a.

De optu ani incóce poporimea Buda-Pestei nici odata n'a fostu in o miscare asiá viua, entusiasmulu locuitorilor nici odata nu s'a manifestatu asiá grandíosu ca in dilele aceste ce le petrecú Maestatea Sa Imperatulu Austriei si Regele apostolicu alu Ungariei Franciscu Josifu I. in capital'a nóstra.

Reverinti'a si stim'a poporului magiaru fatia cu persón'a cea mai innalta a Domnitorului, ca tocmai a poporului romanu, se póte numi cu totu dreptulu pietate, ce ca o tradítione sacra trece dela o generatiune la alt'a peste seculi întregi.

Asociatiunea de agricultura a Ungariei tienú estu-tempu in Pest'a o espusestiune generala, la carea fu invitatu Maestatea sa Imperatulu prin o deputatiune alésa d'in sínulu acelei Asociatiuni. Acést'a invitare cordíala Maestatea Sa o si primi cu bucuria, si in 6. a lunei curinte la 9. óre 15. minute si onorá cu sosírea prea innalta pre locuitorii capitalei.

La calea ferata in Pest'a fu primitu de cátra generalulu Neuwirth in fruntea unui batalionu de militari, si music'a intoná indata Innulu poporalu. Maestatea Sa apoi se puse intr'o trasura de curte la carea erau prinsise siese cai albi ca neu'a, si into vivatele cele mai entusiasice ale multimei porni cátra Bud'a in palatulu regescu.

Stradele pe unde a trecutu óspele celu mai innaltu, erau inundate de multimea poporului imbracatu serbatoresce; ferestele caselor in totu orasiulu erau decorate cu flámure natiunale magiare si austriace, cu tapete si flori.

Erá ceva maretiu a le vedé tóte acestea; elevii tutor scólelor, institutelor, corpulu maestrilor, negutiatorilor formau unu parete viu dela drumulu de feru pana susu la curtea regésca in Bud'a, ér' la spatele lor erá o mare de ómeni. Multimea pe stradele de frunte cu tóte cá tempulu steteá pe plóia, erá atátu de mare, cátu se intrerupse tóta comunicatiunea inca la 8. óre demanéti'a. — Espresiunea cea viua de bucuria a poporului pretotu indenea s'a manifestatu in vivate entusiasice, ce cutremurá áerulu.

In curtea regésca la Bud'a Maestatea Sa fu primitu sub conducerea Primatelui Ungariei Joane Scitovszky, de cátra cleru. si fruntea aristocratiei magiare, apoi de cátra reprezentatiunile comitatelor, a orasielor si altor corporatiuni.

La bineventarea cordíala a Primatelui care întretiesú in vorbirea sa cuvintele cele de mare insemnetate d'in istoria „Moria mur pro rege nostro,“ respunse Maestatea Sa in limb'a magiara cam astu-felu: Salutu cu bucuria in locuinti'a vechia a antecesorilor mei regesci pre atáti'a fii credínciosi ai Ungariei, si primescu cu placere omagiulu, ce Eminent'i'a Tá mi-lu aduci in numele tuturor'a. Precum mai nainte asiá si acuma am vointia detiermurita a indestulú in tóta privinti'a pre popórele Ungariei: si peste putienu va sosí ocaziunea, candu eu voiú poté fi incunosciatiu despre dorintiele drepte ale poporului prin reprezentantii legali ai sei, ca asiá luandu in privintia si impregiurárele in cari asta-di se afla imperati'a intréga, sê ne potemu ajunge scopulu doritu. Atunci apoi bucurosu voiú veni éra-si in giurulu Domnielor vóstre, ca sê se realizeze ceea ce si acuma e dorinti'a cea mai innalta a mea.

Vorbirea acést'a fu intrerupta adeseori de entusiasmu grandíosu si vivate sgómotóse.

Dupa aceste se retrase Maestatea Sa in sala cea mica a curtii, unde primi deosebi mai nainte pre clerulu catolicu, reformatu, si greco-resariténu, apoi pre demnitarii civili sub conducerea Escelentiei Sale a Locutiitoriului Ungariei Palffy, pre demnitarii militari sub conducerea Comandantelui, pre Consíliulu Locu-tientiei, pre Comitii Supremi si pre administratorii d'in Comitatie, precum si pre corpulu profesorilor dela Universitate sub conducerea Escelintiei Sale a Locutiitoriului, pre celelalte corporatiuni sub conducerea capilor proprii, — si cu toti in schimbá câte-va cuvinte, încátu nici unulu nu parasí sal'a ca sê nu fie leganatu in dulcea sperantia, cá

peste puticenu sórele binefacatoriu a constitutiunii va straluci in tóta pomp'a sa pe ceriulu Ungariei.

Pe la 1. óra dupa a média-di se finira curtenirile oficióse, poporul inse stetea pe locu si nu s'a miscatu de acolo pana candu Maestatea Sa s'a pusu in trasura, sê visíteze espusetiunea societáti de agricultura in paduriti'a orasiului.

Laintrarefu salutatú de cátra presiedíntele Asociatiunii, contele Georgiu F'estetics in fruntea directoratului si a comitetului asociatiunii la ce apoi Maestatea Sa a respunsu totu in limb'a magiara, si i-a imbarbatatu a lucrà d'in tóta poterea spre imbratisiarea tutor ramurilor ce sunt in legatura cu economi'a, cáci numai asià va inflori binele comunu alu tieriei, si a monarchiei întrege.

Vivatele pentru persón'a cea mai innalta a monarcului erau atátu de grandióse, cátu nu mai voiau a avê cápetu. — Acuma se presentara in persóna toti membrii de fatia; apoi visità de a rendulu animalele, masinele de agricultura si industria, ce erau in activitate; puse mai multe întrebári cu deosebi despre locomotive, prese tipografice, despre proprietarii, si pecurarii oilor, esprimandu-si indestulirea cea mai innalta cu tóta espusetiunea

La 3. óre a plecatu indereptu la Bud'a, si la 4. óre se tienù unu prandiu stralucitu la care fura invitate tóte demnitátile mai innalte.

Prandiulu se fini cam pe la jumetate la 6. si sosí Maestatea Sa pe unu vaporu lenga puntea de feru, de unde priví cursulu luntrilor (regatta) pana tardiu dupa 8. óre. In Pest'a adeca sunt mai multe insotiri de navigatiune pe Dúnare, si in totu anulu pe tempulu acest'a au datina a concurge cu luntritiile dela insul'a Margaretei pana la puntea de feru, si celu ce ajunge primu la locul detiermuriu (meta), casciga premiulu, la care concurge —

Nu departe de tiermuriu Dúnarii de amendoua partile steteau cáta trei vapóre, cari erau indesate de unu publicu numerosu si elegantu; puntea si tiermuriu Dúnarii gemeau de multimea poporului, ba chiaru si acoperisiurile caselor de lenga Dúnare erau incarcate de privitori; încátu numerulu celor de fatia se póte pune la 60-70 de mii. O vivacitate ne mai vediuta pana acuma. Tempulu erà fòrte favoritoriu, si regatt'a de estu-tempu dobendí unu interesu întreitu prin presinti'a innalta a Domnitoriului. Cu totulu au fostu 6. premii, celu mai mare a fostu de 100 gálbeni imperatesci. Invingatorii fura primiti cu vivate întreite.

Dupa finirea regattei vapórele incarcate plecara pe Dúnare in susu cátra insul'a Margaretei, unde se tienù unu balu stralucitu între arborii cei tufosi Maestatea Sa ca pretotu-inlenea, asià si aicea fu primitu cu salutári fòrte cordiale.

Si acuma urmâ iluminarea orasiului întregu, ce formâ culmea solemnitàti de asta-di. Maestatea sa, întielegandu, cá cetatienii voescu a ilumina orasiulu întregu, si exprimase dorinti'a de a întrelasà acést'a solemnitate mai multu pentru respectarea classci mai sermane a poporului, — totu-si pe la 9. óre sér'a par' cá tóta Buda-Pest'a erà incinsa in o flácara de focu. Nu erà casa, privata séu publica, nu o feresta sê nu fie provediuta cáta cu 2—4. lumine aprinse, ba unele ospetárii si edificii publice erau iluminate cu multa maestria, d. e. redut'a, hotelulu Europ'a, arciducele Stefanu, Lloydulu, casa orasiului, rondulu longa teatrulu nemtiescu, si cafenari'a lui Privorszky etc. Tempulu erà fòrte frumosu, si asià multimea cea d'esa pe tóte stradele cugetai cá e atare emigratiune de poporu, încátu pe la 10. óre numai cu poterea poteai trece mai

departe. Obositi de atát'a úmbletu de demanétia pana nóptea tardiu, abià pe la 12. óre ne abatúramu si noi cátra casa.

Mercuri (in 7. Juniu) demanétia la 7. óre se presentara Maestáti Sale toti militarii d'in Buda-Pest'a si de prin pregiurulu ei pe campulu de exercitiu in Bud'a. Aci inse noi nu potúramu luà parte, cáci plói'a tornà ca d'ia vasu. Dar' se dice, cá cu tóte aceste poporimea totu-si se infatisiase intr'unu númecu fòrte mare, ca sê véda de nou pre bunulu seu monarcu in fruntea ostasimej óredincioase. Exercitiulu erà sê tiena pana dupa 9. óre, inse trebuira sê se imprascie toti de órece plói'a nu mai voià a încetá.

La 10. óre primi Maestatea Sa in curtea regésca mai multe corporatiuni si pre representantii comitatelor, orasielor si a comunelor, cari nu potura intrà in 6 Juniu, între cele-l-alte si academi'a scientífica magiara, deputatiunea bancej hipotecarie, ba chiaru si d'in Ardealu venira multi magnati. Cu toti a conversatu in limb'a magiara

Dupa amédia-di la 4. óre trebuia sê se tiena cursulu cailor pe campulu Rákos, la carea aristocrati'a magiara totu-déun'a ié parte cu caili cei mai frumosi ai sei, ce sunt crescuti numai pentru d'a concurge pe acestu campu pentru gloria. Tempulu erà nuorosu inca si pe la 1. óra, prin úrmare atátu iubitorii de sport, cátu si damele, cari erau sê se infatisieze acolo in vesmintele cele mai pompóse a lor erau ingrigiti, cá cursulu cailor va trebu sê remana pe alta-data. Inse ceriulu s'a induratu spre noi; pe la 2. ore nuorii cei grei inceputa a se imprascia, si la 3. óre sórele lucià in tóta pomp'a sa. O multime de ómeni, pe trasure elegante, fiacre, omnibus, calari si pe picióre grabiau la Rákos cu atátu mai vertosu, cáci interesarea de cursulu cailor erà întreita prin presentia Maestáti Sale. Óspelê innaltu si sosí pe la unu patrariu la 4. între vivatele cele mai entusiastice, si ocupà locu in logea de curte, ce fu infromsetiata si cu cunune de flori. Dupa cursulu primu indata parasí logea, si se duse pe tribun'a judecatorilor de premii, de unde apoi nici nu s'a îndepartatu pana la finirea cursurilor. Premiulu celu mai mare a fostu de 600. gálbeni imperatesci, ér' celu mai micu de 500. fi.

Erà interesantu a vedè nesuinti'a riyalisatóre a calaretilor (jockey) pistriti, precum si campulu celu largu inundatu de poporime. trasure si carutie deosebite.

Dupa ce s'a finitu cursulu, Maestatea Sa a pornitu prin Pest'a cátra Bud'a, si poporul pretotu indene a formatu unu parete viu.

La 7. óre sér'a s'a inceputu prandiulu imperatescu in curtea regésca, la care fura invitate de nou tóte notabilitátile Ungariei.

Nimicu inse n'a fostu asià maretiu, si surprindietoriu, ca conductulu de faclii a cetatienilor d'in Buda-Pest'a totu in acest'a séra. La cas'a orasiului in Pest'a se aprinsera 2000. de faclii, doi cu doi plecara cátra Bud'a, avendu in mediu-loculu lor trei bande militare si un'a tieganésca; cátra acesti'a se insirara inca 1000. de cetatieni in Bud'a éra-si cu faclii aprinse, si asià ajunsera abià pela 10. óre la curtea regésca. Unu conductu de faclii ca acest'a e ceva imposantu in întunéculu noptii, ér' candu trecura pe lenga dealu in susu, luminele se vedeau totu ca nisce sierpi de focu.

Intre aceste stradele Budei, pe unde trebuia sê tréca cu facliile, erau inundate de o multime de ómeni asià, cátu nu poteai strabate mai departe nici cu poterea.

Fericitu erà celu ce a remasu in Pest'a, séu daca a si venitu la Bud'a, si-a potutu capetá atare locu mai innal-tiatu. Unu sgomotu, o imbultiéla ca ceea de pe lenga curtea regésca n'am vediutu, nici n'am auditu vr'odata, p'arè cã ómenii se lupta pe viétia si mórte pentru de a intra in ocolulu curtii regesci.

Faciasii formara unu cercu mare in ocolu si dupa intonarea imnului poporalu si a mersulu d'in oper'a „Hunyady László“ — Maestatea Sa s'a aretatu poporulu pe balconu. Nu lipsira de nou espresiunile cele mai viue de bucuria a poporimei; si indata ce s'a retrasu Domnitori-ulu in curte, cei cu faciile se reintórsera cu mersulu lui Rákóczy si Hunyady; si abià pe la 12. óre sosira inde-reptu la Pest'a petrecuti de mass'a poporulu.

Asià trecù a dóu'a diua a petrécerii Domnitoriului in capital'a Ungariei.

A trei'a di (8. Juniu) demancti'a a visitatu mai multe institute publice a orasiului; si dela 10. óre pana la 2. dupa amédia-di au fostu órele audiintiei. Dupa pro-grama Maestatea Sa erà sê mérga la 3. óre in localitátile societátii pusicatorilor (societatea de dare la semnu). unde se primià cu o solemnitate si mai mare decâtu in ce-le-l-alte dóua dile. Ocolulu celu mare a societátii precum tóte localitátile erau infrumsetiate totu cu tapete, flori, flamure natiunale, si deosebite insemne a puscatorilor, si dela pórtá pana in laintru fromsetile cele mai rare a Buda-Pestei formau paretele de dóua parti, pe unde erà sê treca Maestatea Sa. Inse Escelenti'a sa Locu-tiutoriulu

veni dupa 3. óre cu scirea neimbucuratóre, cã M. Sa e cam obositu de audiintiele, ce tienura pana la 2. óre. Li multiamì in numele M. Sale pentru arangiarea minu-nata, ce o intreprinsera pentru primirea serbatorésca a monarcului; — si apoi mersa in paduriti'a orasiului, unde asemenea erà o multime de poporu, care asceptà pre M. Sa.

La 5. óre fu prandiulu, la care a luat parte éra-si mai multi demnitari, intre acesti'a si Episcopulu romanu d'in Oradea mare.

Sér'a la 1/2 8. se infatisià in teatrulu magiaru, unde se jocà oper'a „Faust“ debutandu cantaréti'a renumita Desirée Artót dela oper'a italiana d'in Vien'a. Teatrulu erà atátu de plinu, încátu ceice venira deodata cu Maestatea Sa, n'au mai potutu capetá locu nici pe parterre, ci au deschisu usi'a, si ascultara oper'a d'in antisiambr'a teatrului. Or-chestrulu a intonatu imnulu poporalu, si publiculu lu as-culta standu in pecióre. Apoi urmara vivate intreite.

Pe la 1/2 10. dela teatru a trasu deadreptulu la re-duta, unde se arangiase unu balu stralucitu. O cununa fórte frómosa de dómne si domnisióre I deschisa cale p'intre multime, si visità tóte pârtile edificiului josu si susu intre vivate insufletite.

In 9. l. c. mai fericitá inca M. Sa unele institute publice cu presentia sa innalta, si sér'a la 11. óre, luandu-si „remasu bunu“ dela cetatieni intr'o hartia in-dreptata cãtra contele Pálffy Locutiutoriulu Ungariei, — caletori indereptu la Vien'a.

M. B.

Cununa de varietâti.

⊙ **Necrologu.** Cu dorere nespusa anuntiâmu aci mórtea alor dóua dómne, cari fura rapite d'in mediu-loculu nostru in flórea vietiei lor. Amendóua erau icon'a virtu-tilor femeesci, si rare in privinti'a sentiului flacaratu natiunalu; lasâmu a urmà aci ambele anuntiuri de doliu:

„**Julianu Janculescu** sociulu si **Aureli'a** nou nascut'a ficia, **Basiliu** si **Ann'a Stoian** cumnatulu si sor'a facu ne-amuriloru si amiciloru trist'a aratare, cumca soçia, mam'a, sor'a si cumnat'a loru **Leontin'a Janculescu** nascuta de **Faur** dupa unu morbu de nascere in etate de 29 ani a repausatu in Domnulu in 11 Maiu 1865 la 2 óre dupa mediulu noptii,“ — s'a inmormentatu dupa ritulu greco-orientalu in 12 Maiu 1865 la 2 óre dupa amédi in tien-terimulu greco-orientalu in Lugosiu.

„**Alesandru Romanu** profes. publ. str. de limb'a si literatur'a romana la universitátea reg. de Pest'a, cu inim'a rupta de dorere incunosciétiéza cã préamat'a sa consórté **Ida Victoria** in primavéra vietiei -- in alu XIX. anu alu etatei sale si alu II a fericitei nóstre casa-torie, in urmarea unei aprinderi cerebro-spinali dupa grele suferintie de VIII. septemane, in V. juniu 1865. la VI óre deminétia redede sùfletulu seu Creatoriului.

Mórtea repausatei o gelescu inca doiosii parinti Ilustr. Sa D. **Sigismundu Pop** de Siomcuta-Mare cu socia-sa **Rosalia** nascuta **Draganu** si cu pruncii lor respec-tive sororile ei **Otilia** si **Silvia**. Osamintele repausatei s'au inmormentatu Mercuri in 7. Juniu c. n. la 10. óre zinnainte de amédia-di. Unu número mare de stimatori,

precum si ténerii dela Universitátea regésca, d'intre éi 11. insi imbracati in doliu, cu sabie si cu faciì lenga cos-ciugu, o petrecùra la cele eterne. Fie-li tieren'a usióra!

⊙ **Insotirea literara** in Aradu si-a tienutu adunarea sa generala in 22. a lunei trecute, dupa cum am fostu anuntiatu si noi. Peste totu potemu dice despre ea atâta cã desbâteri mai insemnate, cu tóte cã membrii se presentara intr'unu numeru fórte frumosu, nu s'au in-templatu. Cea mai nimerita fu propusetiunea Dlui V. Ba-besiu, ca in privinti'a unitatei ortografiei romane, Asocia-tiunea sê vina in atîngere cu Asociatiunea ardeleana si Bucovinéna, si sê compuna unu modu ratiunabilu in scri-erea cu litere. Cum si cine o va face acest'a d'in sínulu asociatiunii séu a Directoratului? e o intrebare la carea va respunde viitoriulu. — Numerulu membrilor in anulu acest'a a fostu 1500. ce acuma se spori cam cu 200. Insotirea are unu capitalu mai bine de 3000 f. — Ceea ce inse nu o potemu lasà neamintita, e nepasarea asoci-atiunii fatia cu jurnalistic'a romana. Numai Concordi'a primi o corespundintia scurta despre pertractârile adu-nârii, cele-l-alte jurnalé trébue sê le reproduca apoi séu de aicea, seu d'in foile straine. Daca intieleginti'a nu se intereséza mai tare de organele publicitâtii, ce potemu asceptà atuncea dela cei neintieleginti? La alte natiuni Directoratulu 'si tiene de datorintia a tramite cursulu desbaterilor la jurnalele natiunale. Nu s'ar potè umili óre si oficiantii Insotirii Aradane la asià ceva, ca asià si poporimea sê se intereseze câtu mai multu de viétia acestei intreprinderi natiunale?

(*) **Literariu.** Am primitu volumulu primu d'in „Biblioteca Romana,” o intreprindere literaria, prin carea Dlu T. Stoeneșu ca editoru va da publicității mai multe opuri originale si traduse. Doua romanuri facu cuprinsulu volumului acestuia, ambele originale, d'intre cari celu d'antăi e intitulatu: „Catastihulu amorului,” — despre acest'a numai d'in stima cătra autoru diseram că e roman, fiindu că dsa in prevorbirea ce nu este prevorbire dupa multa truda se detiermuri se scrie unu romanu. Altu-cum „catastihulu amorului” ni reprezenta o oglinda foarte vederosa a moralității stricate d'in București. Nu crădemu s'e fie vr'o dama romana, carea nu s'ar infiora cetindu opulu acest'a, vediendu acea depravare morala. — Alu doilea porta titlulu: „La gur'a sobei,” acest'a ni-ar da o lectura placuta, daca am pot'e uita, cumca moralulu este vatamatu intr' ensulu. Dupa parerea noastră e multu totu-si a glorifica amorulu intre unu june si o dama, carea e la barbatu, si a spune, că barbatulu s'a dusu intr'o parte, era muierea lui cu amantulu fericitu intr'alt'a. Atăta d'in respectulu moralității; in cătu despre stilu. acel'a in ambele e fluidu si frumosu, cuvinte francesci firesce sunt destule, d. e. reveria, in locu de visare si altele. Pretiulu ?

⊙ Unu cersitoriu rar. Prin tôte jurnalele cerculeza unu esemplu frumosu de iubire a deapropelui seu, ce-lu exerciase unu evreu in Viln'a de 20. ani. Elu adeca 'si adunase in tempulu acest'a 90.000. de ruble prin cersire. fără ca s'e-si retiena d'in sum'a acest'a celu putienu atăta, cătu i-ar fi de lipsa spre sustinerea victiei sale. Umblă pe stradele orasielor d'in Poloni'a cu unu toiaigu intr'o mana, si cu o cassa mica in ceea-l-alta strigandu pre totu-indenea cu tonu inaltiatu: Aduceti-ve aminte de orfani, veduve si seraci si ve indurati spre ei! Apoi se infatisia pe acolo, unde lips'a era' mai mare, pre copiii sermani i providea cu cărți de scola si cu imbracaminte, pre bolnavi cu mancări si ajutoriu banalu. Er' nóptea, candu nu mai era iertatu a cersi, facea tabacu. d'in a cărui venitu se sustienea pre sine. Lacrimele cele ferbinti alor mii si mii de ómeni, ce le versara pe monumentulu acestui barbatu cu inima nobila, e monumentulu celu mai frumosu, cu care si-a eternizatu numele. Numele acestui cersitoriu rar a fostu: Caftanu.

⊙ La numerulu de asta-di a jurnalului nostru alaturamu col'a de prenumeratiune „la Aurora” pentru semestrulu alu doilea dela Juliu pana la Decemvre. Rogamu cu totu respectulu pre onoratiu cetitorii cari ne spriginira si pana acuma, s'e nu-si retraga concusulu lor dela prenumeratiune nici mai departe. Lasa vorbésca gur'a cea rea a flacáilor asupra nostra, lasa ne batjocuresca in publicu si secretu, — pre noi ne mangaia consciinti'a: că am implinitu detorinti'a cu acuratétia atatu fatia cu on. cetitori ai nostri, cătu si fatia cu natiunea; de aceea vom fi condusi si mai departe totu de acel'a-si zelu natiunalu in conducerea fóiei noastre ca si pana acuma. — Speramu, că si cu litografarea portretului potelui laureatu a Romanilor: Andreiu Muresianu, vom face unu servitiu placutu stimatorilor repausatului in Domnulu, — si că nu va fi casa adevratu romana, pe a cărei parete se nu se afle acésta icóna fromosa.

Gacitura

d'in numerulu 9. alu „Aurorei R.” insémna atăta: „Multu bunu presupunu si despre inimicii mei,” si numai Dóm'n'a Elena Petroviciu notăresa in Pecic'a-Romana o-a deslegatu bine. Premiulu, unu esemplariu d'in „Mus'a Romana” i-se pune pe posta mane.

Epistola deschisa cătra I. Vulcanu

Domnulu meu! Prin cuvintele cele batjocuritoare. ce le-ai comunicatu in contra mea iu jurnalulu D'tale, 'ti dai insu-si unu testimoniu de saracia spirituala. D'in acele se vede apriatu, că D'ta a.) séu nu scii ce e onóra b.) séu nu pricepi misiunea preseii séu c.) nu esci donatu de natura cu logica sanetosa; căci daca ai scii d'in aceste celu putinu pincipiele fundamentale, te-ai fi feritu d'a me atacă fără vre o causa intr'unu modu asiá impertinentu innaintea cetitorilor acelu jurnal. Nesciinti'a D'tale dreptu că nu e pecatu, dar' e nenorocire mare. Eu nu o potu cuprinde ce te-a induplecatu d'a me atacă cu asiá cuvinte purcaresci, pre mine, care de candu te cunoscu, de 14. ani, nu te-am vatamatu nici candu, ba nici ansa nu ti-am datu la acele notitie necioplite. Daca D'ta ai ceva personala cu D. Redactoru alu Aurorei, raspunde-i cu scii si cum vrei, pre mine nu me interesedia, dar a me trage si pre mine nevinovatulu in jocu, e o impertinentia, si abusu de presa. Daca D'ta astu-feliu voiesci a scapă de acusările cele grele a D'nei Miculescu si pasiunea malitiosa nu ti-o poti infrenă altu-cum, mai bine dá cu pén'a de pamentu, de carea nu esci demmu, si te apuca de sépa, carea 'ti va face mai mare onóra. Publicitatea, Domnulu meu, nu e desiertulu Hortobágy-ului, unde poti sugrumá pre cine-va fără a nici o vina, ci unu sanctuariu, unde nu poti intrá cu mane necurate. Altucum 'ti spunu odata pentru totu-dénn'a, că eu invetiú bucurosu dela ori-care „Meister” isetiu. dar' dela unu „Puffscherr” ca D'ta n'asi pot'e invetiá numai insolentii ce nu le dorescu.

Pest'a 10. Juniu 1865.

M. Besanu *).

doctorandu.

Post'a Redactiunii.

Dlu I. P. in Lugosiu. Cei 29. f. v. a. ce ai binevoitu a-i tramite dela D. D. contribuitori d'in Lugosiu pentru ajutorarea tenerimei — s'au predatu comitetului respectivu. Numele contribuitorilor inse nu-lu potemu publica pana candu nu primimu confirmarea contribuiriilor dela comitetulu juristilor. Altulu a fostu comitetulu balului si a concertului, si érași altulu e acestu de acuma la impartirea banilor. Comitetulu balului a constatu d'in DD. St. Perianu, I Siepetianu, D. Poynar, si I. Mihály. Comitetulu pentru impartirea banilor 'ti este cunoscutu d'in Concordia. Mai multu nici noi nu scimu.

Dlu I. P. in G. Cartea, carea ai binevoitu a ni-o tramite nu o-am primitu nici pana asta-di. Pentru cele tramise primesce-ni multiamit'a.

„Concordia” nu ni vine de vreo 3. septemane, d'in ce cauza. nu scimu. **Redactiunea.**

*) Me rogu de iertare de on. publicu cetitoriu pentru unele expresiuni mai necuviinciose, dar am fostu silitu a le intrebuintia tocmai asiá, căci Dlu V. nu pricepe numai unu stilu ca acest'a. M. B.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si edatoriu: **IOANICHIU MICULESCU.**